

S a t u r s

lpp.

Par izdevumu	7
---------------------------	----------

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS SPRIEDUMI 2008.....	9
--	----------

Lieta Nr.2008-01-03 "Par Ministru kabineta 2007.gada 8.maija noteikumu Nr.312 "Grozījumi Ministru kabineta 2005.gada 13.septembra noteikumos Nr.712 "Kārtība, kādā piešķir valsts atbalstu ikgadējā minimāli nepieciešamā biodegvielas daudzuma ražošanai un nosaka finansiāli atbalstāmās kvotas biodegvielai"" 4.punkta par finansiāli atbalstāmo kvotu biodīzeļdegvielas ražošanai 7 813 953 litri – lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajai sabiedrībai "Latraps" (LV58503007191) un 3 255 814 litri – akciju sabiedrībai "Baltic Holding Company" (LV40003558603) atbilstību Biodegvielas likuma 8.panta pirmajai daļai un likuma "Par akcīzes nodokli" 8.panta ceturtās daļas 1.punktam"	11
---	----

Lieta Nr.2008-02-01 "Par Latvijas Sodū izpildes kodeksa 52.panta pirmās daļas pirmā un trešā teikuma un sestās daļas pirmā teikuma atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 107.pantam"	30
---	----

Lieta Nr.2008-03-03 "Par Rīgas domes 2006.gada 19.decembra saistošo noteikumu Nr.67 "Teritorijas Maskavas ielā 264 (kadastra Nr.01000780413) un Maskavas ielā bez numura (kadastra Nr.01000781004) izmantošanas un apbūves noteikumi" atbilstību Teritorijas plānošanas likuma 3.panta 1.punktam, Aizsargjoslu likuma 37.panta pirmās daļas 4.punktam un Latvijas Republikas Satversmes 115.pantam"	48
--	----

Satversmes tiesas tiesneses Kristīnes Krūmas atsevišķās domas lietā Nr.2008-03-03 "Par Rīgas domes 2006.gada 19.decembra saistošo noteikumu Nr.67 "Teritorijas Maskavas ielā 264 (kadastra Nr.01000780413) un Maskavas ielā bez numura (kadastra Nr.01000781004) izmantošanas un apbūves noteikumi" atbilstību Teritorijas plānošanas likuma 3.panta 1.punktam, Aizsargjoslu likuma 37.panta pirmās daļas 4.punktam un Latvijas Republikas Satversmes 115.pantam"	112
---	-----

Lieta Nr.2008-04-01 "Par Civilprocesa likuma 441.panta otrās daļas (ciktāl tā attiecas uz lēmumu par naudas soda uzlikšanu procesuālās sankcijas veidā) atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92.pantam"	156
---	-----

Lieta Nr.2008-05-03 "Par Lažas pagasta padomes saistošo noteikumu Nr.6 "Liepājas rajona Lažas pagasta teritorijas plānojums	
--	--

2007.–2019.gadam" Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 3.2.8.punkta piektās daļas "d" apakšpunkta un 3.10.6.punkta piektās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105.pantam"	181
Lieta Nr.2008-07-01 "Par Civilprocesa likuma 458.panta pirmās un ceturtais daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. un 92.pantam"	205
Lieta Nr.2008-09-0106 "Par Krimināllikuma 230. ¹ panta pirmās daļas atbilstību Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 7.panta pirmās daļas pirmajam teikumam un Latvijas Republikas Satversmes 64. un 65.pantam un 92.panta otrajam teikumam"	213
Lieta Nr.2008-11-01 "Par Civillikuma 1231.panta 2.punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105.pantam"	227
Lieta Nr.2008-12-01 "Par Komerclikuma 142.panta otrās daļas un 284.panta otrās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 105.pantam"	241
Lieta Nr.2008-34-01 "Par likuma "Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās" 12.panta trešajā daļā un likuma "Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 54.panta pirmajā un otrajā daļā lietotā vārda "noma" atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91.panta pirmajam teikumam un 105.pantam"	258
Lieta Nr.2008-35-01 "Par likuma "Par Lisabonas līgumu, ar ko groza Līgumu par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu" atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 101.pantam"	284
Satversmes tiesas tiesneša Jura Jelāgina atsevišķās domas lietā Nr.2008-35-01 "Par likuma "Par Lisabonas līgumu, ar ko groza Līgumu par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu" atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 101.pantam"	350
Lieta Nr.2008-36-01 "Par likuma "Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās" 12.panta otrās daļas vārdu "daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas" un pārejas noteikumu 7.punkta un likuma "Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 54.panta otrās daļas pirmā teikuma un pārejas noteikumu 40.punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 105.pantam"	356
Lieta Nr.2008-37-03 "Par Ministru kabineta 2006.gada 31.oktobra noteikumu Nr.899 "Ambulatorajai ārstēšanai paredzēto zāļu un medicīnisko ierīču iegādes izdevumu kompensācijas kārtība" 100. un 100. ¹ punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91.pantam"	377

Lieta Nr.2008-38-03 "Par Jūrmalas pilsētas domes 2004.gada 28.aprīļa saistošo noteikumu Nr.8 "Grozījumi Jūrmalas pilsētas Attīstības plānā (Ģenerālplānā)" un Jūrmalas pilsētas domes 2007.gada 12.jūlija saistošo noteikumu Nr.19 "Par Jūrmalas Attīstības plāna (ģenerālplāna) grozījumu, grafiskās daļas, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu apstiprināšanu", ciktāl šie noteikumi attiecas uz teritoriju Dzintaros starp Meža prospektu, Edinburgas prospektu, Piestātnes ielu un Krišjāņa Barona ielu, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 115.pantam un Jūrmalas pilsētas domes 2007.gada 30.augusta saistošo noteikumu Nr.37 "Par detālplānojuma teritorijai Dzintaros starp Meža prospektu, Edinburgas prospektu, Indras ielu un Krišjāņa Barona ielu projekta grafiskās daļas, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu apstiprināšanu" atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 115.pantam"	401
Lieta Nr.2008-39-05 "Par reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministra 2008.gada 10.jūnija rīkojuma Nr.2-02/299 "Par Jūrmalas pilsētas domes 2004.gada 28.aprīļa saistošo noteikumu Nr.8 "Grozījumi Jūrmalas pilsētas Attīstības plānā (Ģenerālplānā)" darbības apturēšanu un 2007.gada 12.jūlija saistošo noteikumu Nr.19 "Par Jūrmalas Attīstības plāna (ģenerālplāna) grozījumu, grafiskās daļas, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu apstiprināšanu" darbības apturēšanu daļā" atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1.pantam, Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta pirmajai, trešajai un piektajai daļai un Teritorijas plānošanas likuma 7.1 panta otrajai daļai"	426
Lieta Nr.2008-40-01 "Par likuma "Par tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu" 22.panta otrā teikuma atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1.pantam"	453
Lieta Nr.2008-42-01 "Par Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 13.panta 6.punkta vārdu "stundu ilgu" un "cietuma administrācijas pārstāvja klātbūtnē" atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 96.pantam"	477
Lieta Nr.2008-43-0106 "Par Civillikuma 156.panta otrās daļas vārdu "divu gadu laikā, skaitot no dienas, kad viņi uzzinājuši par apstākļiem, kas izslēdz paternitāti" atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. un 96.pantam un 1975.gada 15.oktobra Eiropas Konvencijas par to bērnu tiesisko statusu, kuri nav dzimuši laulībā, 4.pantam"	495
Lieta Nr.2008-47-01 "Par Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma 32.panta trešās daļas vārdu "ne vēlāk kā 60 dienu laikā" atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105.pantam"	520
Lieta Nr.2008-48-01 "Par Latvijas Sodų izpildes kodeksa 74.panta otrās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 111.pantam"	558

Jēdzienu alfabētiskais rādītājs	569
Tēžu rādītājs.....	606
Tiesību aktu rādītājs	651
Judikatūras un tiesu prakses rādītājs	678
Citu avotu rādītājs, uz kuriem spriedumos dotas atsauces	687

PAR IZDEVUMU

Krājums „Latvijas Republikas Satversmes tiesas spriedumi. 2008” ir jau **desmitais izdevums**, kas izdots pēc Latvijas Republikas Satversmes tiesas darbības uzsākšanas.

Kopš pirmā krājuma izdošanas Latvijas sabiedrībā būtiski mainījusies attieksme pret tiesu varas lomu tiesiskās un demokrātiskās valsts principu iedzīvināšanā. Judikatūra un tiesu prakse pakāpeniski kļuvusi par pašsaprotamu un nepieciešamu instrumentu jebkuram tiesību piemērotājam, un tai ir nozīmīga loma pareizā tiesību normu vai tiesību principu izpratnē.

Mainījusies arī tiesu nolēmumu publiskošanas un nolēmumu apkopojumu sagatavošanas prakse nolūkā nodrošināt nepieciešamās informācijas ātrāku atrašanu un ērtāku izmantošanu. Lai arī liela daļa spēkā esošo tiesu nolēmumu, arī Satversmes tiesas spriedumu, šobrīd atrodami dažādās elektroniskajās datu bāzēs, tas nemazina drukātā formā izdotu tiesu nolēmumu apkopojumu nozīmi un nepieciešamību gan tiesību piemērošanā un tiesību normu jaunradē, gan tiesību zinātnes attīstībā. Pie tam tiesu nolēmumu apkopojumu izdevumi bieži satur papildu informāciju, kura elektroniskajā formā nav pieejama.

Atšķirībā no citu nolēmumu apkopojumu izdošanas, kuri pamatā tiek veidoti pēc pašu tiesnešu vai tiesībszinātņu iniciatīvas, pastāvīgu Satversmes tiesas spriedumu krājumu izdošanu nosaka Satversmes tiesas likuma 33.pants.

Satversmes tiesa ieņem īpašu vietu valsts varas institucionālajā sistēmā. Ar tai piešķirtajām tiesībām atzīt tiesību normas (tiesību aktus) par spēkā neesošām, ja tās ir pretrunā Satversmei vai augstāka juridiska spēka normām, Satversmes tiesa iegūst likumdevēja varu un izpildvaru kontrolējošas institūcijas statusu. Tās spriedumiem ir noteikta oficiāla ietekme: saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 32.panta otro daļu Satversmes tiesas spriedumi un tajā sniegtā attiecīgās tiesību normas interpretācija ir obligāta visām valsts un pašvaldību institūcijām, tiesām, amatpersonām, kā arī fiziskajām un juridiskajām personām. Līdz ar to valstij ir jānodrošina Satversmes tiesas spriedumu pieejamība visiem sabiedrības locekļiem.

Ar katru gadu Satversmes tiesas spriedumu krājumi kļūst apjomīgāki. Tomēr tā iemesls ir ne tikai pieņemto spriedumu skaita pieaugums par gada laikā ierosinātajām lietām, kas proporcionāli ir neliels, salīdzinot ar ievērojamu Satversmes tiesā iesniegto pieteikumu vai ierosināto lietu skaita palielinājumu. Liela daļa pieteikumu tiek noraidīti, neierosinot lietu, bet daļa no ierosinātajām lietām izbeigtas vai apvienotas un izskatītas vienā tiesvedībā.

Tā, piemēram, 2004.gadā tika ierosinātas 26 lietas, par tām pieņemti 14 spriedumi, izbeigtas 6 lietas; 2006.gadā – ierosinātas 43 lietas, pieņemti 15 spriedumi, izbeigtas 15 lietas; 2007.gadā – ierosinātas 26 lietas, pieņemti 14 spriedumi, izbeigtas 6 lietas; 2008.gadā – ierosinātas 48 lietas, pieņemti 20 spriedumi, izbeigtas 18 lietas. Savukārt 2009.gadā Satversmes tiesa ir

ierosinājusi 117 lietas, no kurām vairākas ir apvienotas. Šā krājuma sagatavošanas laikā tajās pieņemti 11 spriedumi, izbeigtas 7 lietas, 22 lietas tiks izskatītas tuvākajā laikā.

Lielāko daļu Satversmes tiesas procesā izskatāmo lietu veido lietas, kas ierosinātās pēc personu konstitucionālajām sūdzībām. No vienas puses, tas liecina par sabiedrības arvien lielāku savu tiesību apzināšanos un uzticēšanos Satversmes tiesas vērtējumam, bet, no otras – par ierobežotām iespējām novērst savu pamattiesību aizskārumu citādā veidā, neizmantojot konstitucionālās tiesvedības līdzekļus.

Ne vienmēr Satversmes tiesa pieņem pieteikuma (sūdzības) iesniedzējam labvēlīgu lēmumu. Tomēr ievērojams skaits Satversmes tiesas atzinumu, ar kuriem apstrīdētās tiesību normas (tiesību akti) tiek atzītas par prettiesiskām, diemžēl liecina par būtiskām nepilnībām gan Latvijas tiesību normu jaunradē, gan to piemērošanā.

Krājumu kopējo apjomu – un tādējādi arī to sagatavošanai nepieciešamo laiku – būtiski ietekmē tas, ka Satversmes tiesas vērtējumam tiek nodotas arvien komplicētākas lietas, kuru izspriešanai tiesnešiem nepieciešams padziļināti analizēt ne tikai dažādas tiesību nozares, tiesību institūtus, to attīstību un piemērošanas praksi, bet arī izmantot citu zinātņu nozaru atziņas. Līdz ar to daži spriedumi ir tik apjomīgi, ka tos būtu iespējams izdot katru atsevišķā izdevumā (piemēram, 2007.gada 29.novembra spriedums lietā Nr.2007-10-0102 vai šajā krājumā publicētais 2008.gada 24.septembra spriedums lietā Nr.2008-03-03). Tomēr krājuma veidotāji cer, ka arī turpmāk gada laikā ierosinātajās lietās pieņemtos spriedumus būs iespējams apkopot vienā grāmatā.

Šajā krājumā publicēti visi (pavisam – 20) 2008.gadā ierosinātajās lietās pieņemtie spriedumi, kā arī Satversmes tiesas tiesnešu atsevišķās domas lietās Nr.2008-03-03 un Nr.2008-35-01.

Turpinot 2009.gadā aizsākto praksi, visiem krājumā publicētajiem spriedumiem ir izveidotas *tēzes*, kurās ietverti tiesas atzinumi konkrētās tiesību normas vai tiesību principa interpretācijai un piemērošanai. Tēzes izkārtotas atsevišķā *Tēžu rādītājā* un sakārotas pēc tēzi pamatojošā tiesību avota. Savukārt atsaucēs krājumā publicēto spriedumu tekstos norāda to tiesas atzinumu, atbilstoši kuram tēze ir izveidota, un attiecīgās tēzes vietu Tēžu rādītājā.

Jau tradicionāli krājumā publicēto spriedumu ērtākai izmantošanai ir izveidoti *Alfabētiskais jēdzienu rādītājs*, *Tiesību aktu rādītājs*, *Judikatūras un tiesu prakses rādītājs* un *Citu avotu rādītājs*, uz kuriem spriedumos dotas atsaucēs.

Krājumu Latvijas Republikas Satversmes tiesa ir veidojusi kopā ar valsts akciju sabiedrību "Tiesu namu aģentūra". Krājuma sastādītājas ir Latvijas Republikas Satversmes tiesas padomniece, Dr.iur.cand. Silvija Meiere un Tiesu namu aģentūras Tiesiskās informācijas un izdevējdarbības daļas juriste, Mg.iur. Signe Terihova.

S P R I E D U M S
LATVIJAS REPUBLIKAS VĀRDĀ

Rīgā 2008.gada 23.septembrī

lietā Nr.2008-01-03

Latvijas Republikas Satversmes tiesa šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs Gunārs Kūtris, tiesneši Juris Jelāgins, Aija Branta, Kristīne Krūma un Viktors Skudra,

pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 85.pantu un Satversmes tiesas likuma 16.panta 3.punktu, 17.panta pirmās daļas 5.punktu un 28.¹ pantu,

pēc Latvijas Republikas ģenerālprokurora Jāņa Maizīša pieteikuma

2008.gada 26.augustā tiesas sēdē rakstveida procesā izskatīja lietu

"Par Ministru kabineta 2007.gada 8.maija noteikumu Nr.312 "Grozījumi Ministru kabineta 2005.gada 13.septembra noteikumos Nr.712 "Kārtība, kādā piešķir valsts atbalstu ikgadējā minimāli nepieciešamā biodegvielas daudzuma ražošanai un nosaka finansiāli atbalstāmās kvotas biodegvielai"" 4.punkta par finansiāli atbalstāmo kvotu biodīzeļdegvielas ražošanai 7 813 953 litri – lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajai sabiedrībai "Latraps" (LV58503007191) un 3 255 814 litri – akciju sabiedrībai "Baltic Holding Company" (LV40003558603) atbilstību Biodegvielas likuma 8.panta pirmajai daļai un likuma "Par akcīzes nodokli" 8.panta ceturtās daļas 1.punktam".

Konstatējošā daļa

1. 2004.gada 1.maijā stājās spēkā likums "Par akcīzes nodokli". Saskaņā ar tā 8.panta ceturtās daļas 1.punktu akcīzes preču ražošana, apstrāde un pārstrāde atļauta tikai akcīzes preču noliktavā.

2005.gada 17.martā Saeima pieņēma Biodegvielas likumu. Tā 8.panta pirmā daļa noteic:

"Valsts atbalsts ikgadējā minimāli nepieciešamā biodegvielas daudzuma ražošanai tiek piešķirts un finansiālā atbalsta kvotas biodegvielas veidiem tiek noteiktas Ministru kabineta paredzētajā kārtībā."

2005.gada 13.septembrī Ministru kabinets izdeva noteikumus Nr.712 "Kārtība, kādā piešķir valsts atbalstu ikgadējā minimāli nepieciešamā biodegvielas daudzuma ražošanai un nosaka finansiāli atbalstāmās kvotas biodegvielai" (turpmāk – Noteikumi Nr.712).

2007.gada 8.maijā Ministru kabinets izdeva noteikumus Nr.312 "Grozījumi Ministru kabineta 2005.gada 13.septembra noteikumos Nr.712 "Kārtība, kādā piešķir valsts atbalstu ikgadējā minimāli nepieciešamā biodegvielas daudzuma ražošanai un nosaka finansiāli atbalstāmās kvotas biodegvielai"" (turpmāk – Noteikumi Nr.312). Šo noteikumu 4.punkts paredzēja izteikt Noteikumu Nr.712 2.pielikumu jaunā redakcijā, saskaņā ar kuru finansiāli atbalstāmās kvotas biodīzeļdegvielas ražošanai (turpmāk – kvotas) līdz 2011.gada 31.decembrim tika piešķirtas arī lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajai sabiedrībai "Latraps" 7 813 953 litru apmērā un akciju sabiedrībai "Baltic Holding Company" 3 255 814 litru apmērā (turpmāk – apstrīdētais regulējums).

2008.gada 24.aprīlī, stājoties spēkā Ministru kabineta 2008.gada 15.aprīļa noteikumiem Nr.280 "Noteikumi par finansiāli atbalstāmajām kvotām biodegvielai" (turpmāk – Noteikumi Nr.280), Noteikumi Nr.712 zaudēja spēku. Arī Noteikumu Nr.280 3.pielikumā "Biodegvielas ražotājiem piešķirtā finansiāli atbalstāmā kvota" minēta lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība "Latraps" un akciju sabiedrība "Baltic Holding Company".

2. Pieteikuma iesniedzējs – ģenerālprokurors – lūdz atzīt apstrīdēto normu par neatbilstošu Biodegvielas likuma 8.panta pirmajai daļai un likuma "Par akcīzes nodokli" 8.panta ceturtais daļas 1.punktam.

Pieteikumā norādīts, ka Ministru kabineta noteikumi ar visiem pielikumiem ir atzīstami par normatīvu aktu. Kvotu saņēmēji lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība "Latraps" un akciju sabiedrība "Baltic Holding Company" neatbilstot biodegvielas ražotāja statusam Latvijā, tāpēc apstrīdētā norma atzīstama par spēkā neesošu no tās pieņemšanas brīža.

2.1. Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka Biodegvielas likuma 8.panta pirmajā daļā ir ietverta Ministru kabineta pilnvarojuma norma, tāpēc jānoskaidro šā pilnvarojuma mērķis, saturs un apjoms.

Biodegvielas likuma 8.panta pirmajā daļā esot runa par valsts atbalstu biodegvielas ražošanai, nevis aprītei. Arī Noteikumu Nr.712 6.punktā paredzēts, ka uz kvotu var pretendēt biodegvielas ražotājs, un noteikti kritēriji, kādiem jāatbilst šim ražotājam.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka "saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem biodīzeļdegvielas ražotājs ir komercreģistrā reģistrēts komersants, kas ražo biodīzeļdegvielu akcīzes preču noliktavā un tam ir izsniegta speciāla atļauja (licence) noliktavas turētāja darbībai".

2.2. Pieteikumā norādīts, ka Ministru kabineta 2005.gada 18.oktobra noteikumu Nr.772 "Noteikumi par biodegvielas kvalitātes prasībām, atbilstības novērtēšanu, tirgus uzraudzību un patērētāju informēšanas kārtību" 13.punktā ir noteikts, ka biodegvielu ražo saskaņā ar likumu "Par akcīzes nodokli" un normatīvajiem aktiem par akcīzes preču aprites kārtību. Savukārt Ministru kabineta 2005.gada 30.augusta noteikumu Nr.662 "Akcīzes preču aprites kārtība" 14.punktā noteikts, ka speciālo atļauju (licenci) komercdarbībai ar akcīzes precēm, arī akcīzes preču noliktavas turētāja darbībai, licencēšanas komisija izsniedz komercreģistrā reģistrētam komersantam.

Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība "Latraps" nav komercreģistrā reģistrēts komersants. Ne lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība "Latraps", ne akciju sabiedrība "Baltic Holding Company" apstrīdētās normas pieņemšanas brīdī neesot saņēmušas speciālo atļauju (licenci) akcīzes preču noliktavas turētāja darbībai. Abas juridiskās personas esot tikai plānojušas nodarboties ar biodegvielas ražošanu, turklāt ārpus Latvijas.

2.3. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka Ministru kabinets, iekļaujot Noteikumu Nr.712 2.pielikumā divas sabiedrības, kas neatbilst biodegvielas ražotāja statusam, ir piešķīris kvotu biodegvielas ražošanai ārpus likumā dotā pilnvarojuma apjoma, tāpēc apstrīdētais regulējums uzskatāms par neatbilstošu augstāka juridiska spēka tiesību normām. Galvenais nosacījums, lai varētu pretendēt uz valsts atbalstu, esot nevis tas, vai pretendents atbilst Noteikumu Nr.712 6.punktā minētajiem kritērijiem, bet gan tas, vai pretendents ir biodegvielas ražotājs Latvijas Republikā spēkā esošo normatīvo aktu izpratnē. Pretējā gadījumā kvotas piešķiršanai un sekojošajai tiešā atbalsta piešķiršanai neesot pamata.

Pieteikuma iesniedzējs nepiekrīt Ministru kabineta viedoklim, ka tādā gadījumā, ja biodegvielas ražotājs, kuram piešķirta kvota, neizpilda normatīvo aktu prasības un līdz ar to valsts atbalstu nesaņem, netiek radīti nekādi zaudējumi valstij. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka tādējādi tiek liegta iespēja šo kvotu saņemt

citiem biodegvielas ražotājiem, kam ir iespēja ražot biodegvielu Latvijā. Ražojot biodegvielu Latvijā, tiek radītas jaunas darba vietas un samazinātas transporta izmaksas, turklāt daļa no piešķirtā valsts atbalsta nodokļu veidā atgriežoties valstij atpakaļ. Tāpēc valstij būtu jāatbalsta vietējās, nevis ārzemju ražotnes.

2.4. Pieteikuma iesniedzēja papildu paskaidrojumos Satversmes tiesai norādīts, ka apstrīdētais, bet spēku zaudējušais regulējums tā darbības laikā radījis paliekošas sekas atsevišķiem tiesību subjektiem, tādēļ pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu turpināt lietas izskatīšanu. Paredzot kvotas sabiedrībām, kurām uz to nav likumīgu tiesību, esot samazināts kvotu apjoms tiem komersantiem, kuri darbojas šajā nozarē atbilstoši spēkā esošajām tiesību normām.

Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka par pamatu abu sabiedrību atkārtotai iekļaušanai Noteikumu Nr.280 3.pielikuma 4. un 5.punktā ar iepriekš noteiktajām kvotām bijis Noteikumu Nr.712 2.pielikumā noteiktais regulējums. Jautājums par kvotas piešķiršanu atbilstoši jaunajiem noteikumiem neesot lemts. Likumības atjaunošana esot iespējama, tikai atzīstot apstrīdēto regulējumu par spēkā neesošu no tā pieņemšanas brīža. Savukārt grozījumi jaunajos noteikumos varot tikt izdarīti, pamatojoties uz pozitīvu Satversmes tiesas spriedumu.

3. Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – **Ministru kabinets** – atbildes rakstā lūdz Satversmes tiesu atzīt pieteikumu par nepamatotu, bet apstrīdēto regulējumu – par atbilstošu Biodegvielas likuma 8.panta pirmajai daļai un likuma "Par akcīzes nodokli" 8.panta ceturtais daļas 1.punktam.

3.1. Ministru kabinets norāda, ka Biodegvielas likums izstrādāts, lai ieviestu Eiropas Parlamenta un Padomes 2003.gada 8.maija direktīvu 2003/30/EK. Turklāt dalībvalstīm tikusi paredzēta izvēles iespēja sniegt vai nesniegt valsts atbalstu biodegvielas aprites veicināšanai Eiropas Savienības teritorijā. Atbildes rakstā uzsvērts, ka Noteikumos Nr.712 paredzētie valsts atbalsta nosacījumi biodegvielas ražošanai ir saskaņoti ar Eiropas Komisiju, kas ar savu 2006.gada 8.maija lēmumu tos atzinusi par atbilstošiem Eiropas Kopienas līgumam.

3.2. Atbildes rakstā norādīts, ka Noteikumos Nr.712 minēto terminu "biodegvielas ražotājs" nevar interpretēt tikai gramatiski, jo šī interpretācijas metode sašaurina Biodegvielas likumā lietotā termina "biodegvielas aprite" jēgu un paša likuma mērķi. Tā kā Biodegvielas likuma mērķis esot veicināt biodegvielas apriti, tad no tā 8.panta

pirmās daļas satura esot jāsecina, ka valsts nosaka atbalstu nevis ikgadējā minimāli nepieciešamā biodegvielas daudzuma ražošanai valstī, kā secināts pieteikumā, bet gan ikgadējā minimāli nepieciešamā biodegvielas daudzuma ražošanai, lai nodrošinātu biodegvielas apriti valstī.

Atbildes rakstā minēts, ka valsts atbalsta mērķis ir būtisks nosacījums, lai stimulētu biodegvielas ražošanu un līdz ar to sekmētu arī šādas degvielas patērēšanu. Kvotas tiekot noteiktas atbilstoši programmai "Biodegvielas ražošana un lietošana Latvijā (2003–2010)", kas apstiprināta ar Ministru kabineta 2003.gada 19.decembra rīkojumu Nr.800. Brīvā kvota biodīzeļdegvielai 2007.gadā bijusi 14 000 000 litru, un uz to pieteikušies trīs biodegvielas ražotāji, tostarp lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība "Latraps" un akciju sabiedrība "Baltic Holding Company". Kvotu pretendentu atbilstību Noteikumu Nr.712 6.punktā noteiktajiem kritērijiem 2007.gada 12.marta sēdē izvērtējusi Finansiāli atbalstāmo kvotu piešķiršanas komisija biodegvielai, kas izveidota ar zemkopības ministra 2005.gada 20.oktobra rīkojumu Nr.207. Komisija esot atzinusi, ka lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajai sabiedrībai "Latraps" un akciju sabiedrībai "Baltic Holding Company" kvotas var piešķirt.

3.3. Ministru kabinets norāda, ka Noteikumu Nr.712 6.punktā minētajos kritērijos nav ietilpis nosacījums, ka kvotas pretendentam iepriekš jāsaņem speciālā atļauja (licence) darbībām ar akcīzes precēm. Arī Finansiāli atbalstāmo kvotu piešķiršanas komisija biodegvielai nekad neesot izvirzījusi prasību, ka pretendentam obligāti nepieciešama speciālā atļauja (licence) darbībām ar akcīzes precēm. Piemēram, 2006.gada 13.martā komisija pieņēmusi lēmumu atbalstīt kvotas piešķiršanu sabiedrībai ar ierobežotu atbildību "Mamas D", taču speciālo atļauju (licenci) darbībām ar akcīzes precēm minētā sabiedrība saņēmusi tikai 2006.gada 31.martā. Pamatojoties uz tiesiskās vienlīdzības principu, šāda prasība neesot izvirzīta arī lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajai sabiedrībai "Latraps" un akciju sabiedrībai "Baltic Holding Company".

Ministru kabinets uzskata, ka normatīvo aktu noteikumi bija pietiekami skaidri un saprotami, lai biodegvielas aprītē iesaistītā persona zinātu savas tiesības un pienākumus, respektīvi, arī to, ka biodegvielas aprītē iesaistītai personai ir pienākums saņemt speciālo atļauju (licenci). Tādējādi "atbilstības nodrošināšana akcizēto preču ražošanas tiesiskajam regulējumam ir kvotu īpašnieka pienākums".

Turklāt ražotājiem nepiešķirto finansējumu nevarot uzskatīt par zaudējumu valstij.

3.4. Ministru kabinets norāda, ka nav pamata pieteikumā minētajam apgalvojumam, ka kvotu var piešķirt tikai komercreģistrā reģistrētiem komersantiem. Ministru kabineta 2005.gada 30.augusta noteikumu Nr.662 "Akcīzes preču aprites kārtība" 195.punkts paredzot, ka noteikumos "minētais regulējums attiecas arī uz uzņēmumiem (uzņēmēj sabiedrībām), kas veic uzņēmējdarbību akcīzes preču aprites jomā". Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība "Latraps" esot reģistrēta Uzņēmumu reģistrā. Akcīzes preču apriti regulējošo normatīvo aktu izpratnē lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība "Latraps" esot uzskatāma par komersantu.

3.5. Ministru kabinets uzskata, ka akciju sabiedrība "Baltic Holding Company" ir ne tikai izejvielu piegādātājs Vācijas biodegvielas ražotājam un veic ne tikai starpnieka funkcijas biodegvielas ieviešanai Latvijas Republikas teritorijā. Saskaņā ar 2006.gada 14.decembra līgumu šī akciju sabiedrība esot uzskatāma par "European Oil Products Biodiesel AG" meitas uzņēmumu Latvijā, kas nodarbojas ar rapšu pirmapstrādi un pārstrādi eļļā. Tādējādi to varot uzskatīt par biodegvielas ražotāju.

3.6. Atbildes rakstā uzsvērts, ka, atzīstot apstrīdēto regulējumu par spēkā neesošu, netiks novērstas normatīvajos aktos identificētās nepilnības un tiks pārkāpts tiesiskās paļāvības princips. Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajai sabiedrībai "Latraps" un akciju sabiedrībai "Baltic Holding Company" būšot pamats vērsties tiesā ar prasību pret valsti. Saskaņā ar administratīvā procesa principu *in dubio pro civi* (visas šaubas par labu cilvēkam) pierādīšanas nastai, cik vien tas iespējams, vajagot gulties uz amatpersonu un šaubu gadījumā risinājumam jābūt par labu indivīdam.

4. Ekonomikas ministrija norāda, ka Latvijā tiek ražota biodīzeļdegviela un bioetanol, bet tīra augu eļļa tiek ražota galvenokārt kā izejviela biodīzeļdegvielas ražošanai. Latvijā darbojoties pieci biodīzeļdegvielas ražotāji, viens bioetanola ražotājs un četri tīras augu eļļas ražotāji, tostarp akciju sabiedrība "Baltic Holding Company". Par lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības "Latraps" saražoto biodīzeļdegvielas apjomu Ekonomikas ministrijai ziņu neesot.

Saskaņā ar programmā "Biodegvielas ražošana un lietošana Latvijā (2003–2010)" ietverto prognozi 2007.gadā biodegvielas īpatsvaram degvielas tirgū vajadzējis veidot 3,5 procentus. Ekonomikas ministrijas rīcībā esot informācija, ka biodīzeļdegvielas ražotāju jaudas bijušas pietiekamas, lai 2007.gadā saražotu nepieciešamo biodīzeļdegvielas daudzumu, tomēr saskaņā ar Finanšu ministrijas sniegto informāciju 2007.gadā Latvijā esot saražoti 10 149 000 litri biodīzeļdegvielas, kas veido tikai 40,6 procentus no 2007.gadā minimāli nepieciešamā biodīzeļdegvielas daudzuma.

5. Zemkopības ministrija informē, ka lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība "Latraps" un akciju sabiedrība "Baltic Holding Company" nav iesniegušas tai informāciju par iepriekšējā pārskata gadā kvotas ietvaros saražotās biodegvielas realizācijas apjomiem Latvijas tirgū, kā to paredz Noteikumu Nr.712 13.punkts. Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība "Latraps" esot iesniegusi Lauku atbalsta dienestam iesniegumu valsts tiešā atbalsta saņemšanai biodegvielas ražošanai, taču iesniegums ticis noraidīts, jo Valsts ieņēmumu dienesta rīcībā neesot bijis informācijas par "Latraps" saražoto biodegvielas apjomu. Akciju sabiedrība "Baltic Holding Company" neesot iesniegusi Lauku atbalsta dienestam iesniegumu valsts tiešā atbalsta saņemšanai.

Zemkopības ministrija norāda, ka Noteikumu Nr.712 6.punkts no kvotu pretendentiem neprasa, lai tie būtu saņēmuši speciālo atļauju (licenci) darbībām ar akcīzes precēm. Arī agrāk dažiem citiem biodegvielas ražotājiem speciālās atļaujas (licences) esot izdotas tikai pēc kvotu piešķiršanas. Tāpat Noteikumu Nr.712 6.punkts kā nosacījumu kvotas saņemšanai neparedzot to, ka biodegvielas ražošanai jānotiek vienīgi Latvijā. Lemjot par valsts atbalsta piešķiršanu, netiekot ņemts vērā arī tas, vai biodegviela realizēta Latvijā.

6. Valsts ieņēmumu dienests norāda, ka licencēšanas komisija 2008.gada 21.februārī (sēdes protokols Nr.15) ir izsniegusi akciju sabiedrībai "Baltic Holding Company" speciālo atļauju (licenci) akcīzes preču noliktavas turētāja darbībai. Savukārt lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajai sabiedrībai "Latraps" šāda speciālā atļauja (licence) neesot izsniegta. Valsts ieņēmumu dienesta rīcībā esot Dānijas Karalistes nodokļu administrācijas 2007.gada 24.novembrī elektroniski sniegta informācija par to, ka lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība "Latraps" kā akcīzes preču noliktavas turētājs 2007.gadā ir reģistrēta Dānijas Karalistē.

7. Latvijas Biodegvielu asociācija norāda, ka tiesību aizskārums citiem ražotājiem rodas tikai tādā gadījumā, ja to ražošanas jaudas ir lielākas nekā piešķirtā kvota. Piemēram, sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Mežrozīte" kvota esot 6 000 000 litru un sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Oniors" kvota – 3 000 000 litru gadā, bet ražošanas jaudas attiecīgi 18 000 000 litru un 5 000 000 litru. Šādu situāciju esot iespējams novērst ar kvotu pārdales mehānismu, bet Noteikumi Nr.712 to neesot paredzējuši. Pēc Latvijas Biodegvielu asociācijas rīcībā esošās informācijas, arī 2008.gadā ne visi, kuriem kvota piešķirta, spēs to apgūt.

Latvijas Biodegvielu asociācija uzskata, ka lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajai sabiedrībai "Latraps" 2007. un 2008.gadā kvota nepienākas, jo šī sabiedrība, nebūdama komersants, nevar saņemt speciālo atļauju (licenci) akcīzes preču noliktavas turētāja darbībai. Turklāt tā neatbilstot arī citām Latvijas normatīvo aktu prasībām, jo tai nav biodegvielas ražotnes Latvijā. Savukārt akciju sabiedrība "Baltic Holding Company" esot saņēmusi speciālo atļauju (licenci) akcīzes preču noliktavas turētāja darbībai un informējusi Latvijas Biodegvielu asociāciju, ka plānojot saražot biodīzeļdegvielu piešķirtās kvotas apmērā līdz 2008.gada beigām, tāpēc 2009.gadā šai sabiedrībai varētu tikt izmaksāts valsts atbalsts.

8. Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība "Latraps" norāda, ka tā ir Dānijas Karalistē reģistrēta akcīzes preču noliktavas turētāja un par tādu uzskatāma arī pārējās Eiropas Savienības dalībvalstīs, tostarp Latvijā. Tā neesot saņēmusi Latvijas Republikas kompetentās iestādes speciālo atļauju (licenci) akcīzes preču noliktavas turētāja darbībai, jo tas neesot bijis nepieciešams.

Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība "Latraps" līdz šim neesot saņēmusi valsts atbalstu piešķirtās kvotas apmērā. 2007.gadā tā saražojusi 5 895 501 litru biodegvielas, no kuras 1 528 693 litri (26 procenti) pārdoti sabiedrībai ar ierobežotu atbildību "Neste Latvija". Tiesību normas nenosakot obligātu prasību realizēt kvotu apmērā saražoto biodegvielu Latvijas tirgū. Pat tad, ja saražotā biodegviela tiek pārdota Latvijā reģistrētai sabiedrībai, tas nenozīmējot, ka šī degviela paliks Latvijas tirgū un nonāks pie Latvijas patērētājiem.

9. Akciju sabiedrība "Baltic Holding Company" paskaidro, ka 2008.gada 21.februārī saņēmusi speciālo atļauju (licenci) akcīzes preču noliktavas turētāja darbībai. Tā neesot saņēmusi valsts atbalstu piešķirtās kvotas apmērā, jo 2007.gadā biodegvielu neesot ražojusi.

Vēstulē norādīts, ka bez valsts atbalsta biodegvielas ražošanai Latvijā nav ekonomiska pamata. Lai piešķirto kvotu izpildītu un saražotu attiecīgo biodīzeļdegvielas daudzumu, akciju sabiedrība "Baltic Holding Company" esot ieguldījusi investīcijas akcīzes preču noliktavas izbūvē, kā arī panākusi vienošanos ar sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Evija" naftas produktu termināli Liepājā, kas veiks biodīzeļdegvielas sajaukšanu ar fosilo dīzeļdegvielu. Samaisītā dīzeļdegviela ar piecu procentu biodīzeļdegvielas piemaisījumu tikšot pārdota Kurzemes reģionā. Biodīzeļdegvielas ražošanu esot plānots uzsākt 2008.gada jūnijā vai jūlijā.

Akciju sabiedrība "Baltic Holding Company" norāda: ja piešķirtā kvota tiktu atzīta par prettiesisku, sabiedrība nesaņemtu valsts atbalstu par saražoto biodegvielu. Tas novestu pie finanšu rādītāju pasliktināšanās.

Secinājumu daļa

10. Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 85.pants noteic: "Latvijā pastāv Satversmes tiesa, kas likumā noteiktās kompetences ietvaros izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei, kā arī citas ar likumu tās kompetencē nodotās lietas. Satversmes tiesa ir tiesīga atzīt par spēkā neesošiem likumus un citus aktus vai to daļas."

Detalizētāk Satversmes tiesas kompetenci regulē Satversmes tiesas likuma 16.pants. Tas noteic, ka Satversmes tiesa citastarp izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei (1.punkts) un citu normatīvo aktu vai to daļu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām (3.punkts).

10.1. Ministru kabineta noteikumi ir viens no tiem ārējo normatīvo aktu veidiem, kuru atbilstības izvērtēšana saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16.panta 3.punktu ietilpst Satversmes tiesas kompetencē.

Ministru kabineta noteikumu izdošanas nosacījumi ir minēti 2008.gada 15.maija Ministru kabineta iekārtas likuma 31.pantā. Līdz 2008.gada 30.jūnijam šo jautājumu regulēja 1993.gada 15.jūlija Ministru kabineta iekārtas likuma 14.pants.

No šīm normām izriet, ka Ministru kabinets ārējos normatīvos aktus – noteikumus – ir tiesīgs izdot tikai likumā noteiktajos gadījumos, ja likums Ministru kabinetu tam īpaši pilnvaro. Pilnvarojumā tiek norādīti galvenie noteikumu satura virzieni.

Savukārt Ministru kabineta tiesību aktu, tostarp Ministru kabineta noteikumu, procesuālo izdošanas kārtību regulē Ministru kabineta 2002.gada 12.marta noteikumi Nr.111 "Ministru kabineta kārtības rullis" (turpmāk – Ministru kabineta kārtības rullis).*

10.2. Ministru kabineta noteikumu pamattekstam dažkārt tiek pievienoti pielikumi. Ar šo juridiskās tehnikas paņēmieni tiek panākts normatīvā akta satura uzskatāmāks izklāsts.

Cita normatīvā akta – likuma – pielikumu izskatīšanas kārtību noteic Saeimas kārtības ruļļa 98.panta otrā daļa. Tā paredz, ka likumprojekta pielikums izskatāms kā atsevišķs likuma pants un Saeima lemj, vai pielikums izskatāms pirms vai pēc likumprojekta attiecīgā panta vai arī pēc visu likumprojekta pantu izskatīšanas. Ministru kabineta normatīvo aktu – noteikumu – pielikumu izdošana Ministru kabineta kārtības rullī nav regulēta.

Normatīvo aktu pielikumi, tostarp Ministru kabineta normatīvo aktu – noteikumu – pielikumi, ir neatņemama šo aktu sastāvdaļa ar tādu pašu juridisko spēku kā normatīvā akta pamattekstā ietvertajām tiesību normām.

Tādējādi Satversmes tiesa ir kompetenta izvērtēt normatīvo aktu pielikumu, tostarp Ministru kabineta noteikumu pielikumu, atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām.**

11. Pieteikumā apstrīdēta Noteikumu Nr.312 norma, ar kuru Noteikumu Nr.712 2.pielikums tika papildināts ar regulējumu par kvotu piešķiršanu lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajai sabiedrībai "Latraps" un akciju sabiedrībai "Baltic Holding Company". Tātad būtībā apstrīdēts regulējums, ar kuru tika piešķirtas kvotas biodegvielas ražošanai. Lai būtu pamats izvērtēt šā regulējuma atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām, ir jākonstatē, ka apstrīdētajam regulējumam ir normatīvs raksturs, proti, ka tā ir tiesību norma.

Tiesību teorijā ir vispāratzīts, ka tiesību norma ir abstrakts un vispāršaistošs sabiedrības uzvedības priekšraksts. Tiesību norma regulē ne tikai vienu konkrētu gadījumu, bet nenoteikta skaita abstrakti formulētas situācijas un ir piemērojama vairākkārt (*sk., piem.: Neimanis J. Ievads tiesībās. – Rīga: Zv. adv. J.Neimanis, 2004, 45.lpp.*).

* Sk. Tēžu rādītājā: Ministru kabineta iekārtas likuma (1993.g. likums) 14.pants, 1.tēze (635.lpp.); Ministru kabineta iekārtas likuma 31.pants, 1.tēze (636.lpp.).

** Sk. Tēžu rādītājā: Ministru kabineta iekārtas likuma (1993.g. likums) 14.pants, 2.tēze (635.lpp.); Ministru kabineta iekārtas likuma 31.pants, 2.tēze (636.lpp.).